

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Quae à Peripateticis obiiciuntur Platoni, & an debeant conciliari. Ca. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

*Quæ à Peripateticis obijciuntur Platoni, & an
debeant conciliari.*

CAP. V.

IN multis profectò Plato, vt attinet ad animæ naturam, & conditionē, ab Aristot. carpitur. Primò ei obijciuntur, quòd dicat eam se mouere; cū nihil in se agat, nil à se patiatur: Si enim idem se moueret, plurima sequerentur absurda, ab Arist. in 8. Physic. post cont. 40. latè explicata. Insuper anima non potest se mouere, nec propriè sumpto motu, nec eo sumpto metaphoricè: non propriè sumpto; quia omne, quod eo motu per se mouetur, est in loco, vt inquit Aristoteles in primo de anima. 38. anima autem non est in loco: neque etiam se mouet motu metaphorico, qualis est sentire, consultare, & similia; quoniam, vt inquit Aristoteles in primo de anima 65. Non anima sentit, vel intelligit, sed homo per animam. Insuper Plato ait non mentem, sed animam esse primum principium transitui motus: Arist. animā à mente non seiungens ait, cœlestes mētes mouere cœlū; & esse primū, & propriū initiū motus cœli. Præterea carpitur ab Arist. in 2. de anima 26. quoniam Plato absolutè animā statuit iungi cum corpore; & non explicat, quale debeat esse id corpus, in quo ea recipitur. Insuper in Proœmio de anima arguitur Plato: quoniam agens de anima, non de ea vniuersè, sed de sola hominis anima verba facit; relata enim

definitio, soli animæ hominis videtur conuenire. Demum motus est secundus actus, anima ab Aristot. in 2. de anima dicitur actus primus; motus est accidens, anima est substantia; iurè itaque in multis culpandus videtur Plato. Nituntur nonnulli, è quorum numero præcipuus est Simplicius, Arist. cum Platone conciliare: sed manifestissimè falluntur. Profectò de nonnullis sola est lis in verbis; at de præcipuis re vera dissentiunt, re vera inter se pugnant, quorum lis à principiis ducitur: vario enim modo de Ideis, & rationibus sentiunt; pariter de rerum generibus componētibus animam; de dependentia, & distinctione rationalis animæ à mente, de modo operandi animæ; & de primo initio motus. Propterea non sat est dicere, vt ait Simplicius, Platonem latiùs accipere motum, quàm faciat Aristot. & non loqui de motu corporum, de quo loquitur Aristot. nam etiam eo latè sumpto motu, non propriè anima se mouet ex sentētia Arist. cum debeat semper moueri ab obiecto; immò Aristot. in 8. Physic. ait esse absurdum, vt idem sit docēs, & addiscens; & in primo de anima negauit animam sentire, vel intelligere, sed corpus per animam; & profectò hi non sunt motus corporum, & propriè sumpti. Pariter non satisfacit, quod dicitur à Simpl. in 8. Phys. 44. dū inquit animam se mouere, nō vt quod simplex; sed vt includens varias rationes, per quarum aliquam sit in actu, per aliam in potentia. Hoc equi-

equidem ex sententia Plat. rectè est dictum, at cum Aristot. dici non potest; qui in anima rationes non concedit, nec censet per rationem vnam in anima excitari aliam; sed solùm adaptionem vnius, esse initium adaptionis alterius. Dicamus itaque Arist. verè dissentire à Platone, & nitamur Platonem à calumniis Peripateticorum vindicare. Dum inquirunt, nil se mouere posse, ne idem respectu eiusdem sit in actu, & in potètia: dicamus, idè nō posse esse in actu, & in potentia per eandem rationem, sed per rationes distinctas id contingere posse; & præsertim loquendo de motu rei incorporeæ, qui est actio quædã sine propriè sumpta perpeffione: & hoc affirmamus necessariò debere conuenire primo mouenti, vt deinde valeat esse initium motus aliorum: immò in hoc arguendus potiùs videtur esse Arist. qui non valuit rectè explicare, quomodo anima, cum ex se non excitetur, nec se moueat, valeat mouere corpus: nam dixit animam mouere, quia ex actu imaginationis alteratio confurgit in instrumentis motus; post quam primam alterationem moueatur corpus munere distinctionis, & nexus partium eius: Verùm neque ea alteratio est necessaria, cum frequenter sine ea fiat motus; neque etiam necessaria est distinctio membrorum, cum anima moueat cælum sine vlla alteratione, moueat vehicula sine instrumentorum distinctione; sed verè solùm, quia anima ex se per distinctionem rationum,

& ex sui natura excitatur, valet proximè mouere aliud. Anima se mouet, sed motu animario absque propriè sumpta actione, & perfectione; non secùs ac dum dicimus ex se lucere Solem: & hic nuncupatur motus primus rei incorporeæ conueniens; ex quo confurgit motus secundus, qui corporum est. Sic non sequuntur absurda, ad quæ deducit Arist. in 8. Phys. Præterea dum Arist. inquit, omne, quod mouetur, esse in loco: id verum est de eo, quod mouetur motu secundo, & motu corporum. Dum addit, animam nec sentire, nec intelligere; sed hominem per animam. Ad hoc dico primò, animam sentire, & intelligere; nisi tanquã totum proximè sentiens, & intelligēs; saltem tâquam primum principium; est enim anima, etiam ex sententia Arist. in 2. de anima, primū principium nutriendi, sentiendi, &c. ideo dixit in initio tertij de anima: De particula animæ, qua anima cognoscit, & sapit: & in cont. 4. de intellectu, quod omnia intelligit. Adde secundò, per fundamenta Platonis rectiùs nos seruare posse animam intelligere, consultare, & reliqua obire munera, quàm ex sententia Arist. Ratio est; quoniam ex opinione Platonis insunt in anima rationes rerum, per quas intelligit; quæ non insunt ex sententia Arist. & anima iuncta vehiculis sentit, mouet, & intelligit; quamuis non adsint instrumenta corporis. Præterea, si Arist. mentem non seiunxit re ab anima, & mentem posuit proximum initium

tium motus in cœlo, erravit profectò: vt enim
ratiocinatio à simplici intuitu rei distingui-
tur: ita ratio ab Idea, & fundamētum rationis
à fundamēto Ideæ seiungi debet. Et quoniam
in Ideis consideratur indiuiduū sine progres-
sione, in ratiocinatione consideratur diuisio
quædam, & progressio ex vno in aliud; ideo
ratio, & non idea, anima, & non mens est pro-
ximum initium transitiui motus corporum;
nec datur in mundo trāsitus ex vno extremo
in aliud sine conuenientibus mediis. Præter-
eà, dum vlteriùs dicitur, quòd Plato non de-
terminat, quale debeat esse corpus, cum quo
iungitur anima: dico hac de re potiùs Aristo-
telem esse culpandum, qui animam nimiùm
posuit cum corpore complicatam, quàm Pla-
tonem. Potest seruari anima, nedum in corpo-
re instrumentario, verùm etiã in corpore non
instrumentario: immò semper anima proximè
in corpore non instrumentario tenui, & puro
recipitur, & per illud iungitur aliis; quod ex-
actiùs à Platone fuit explicatum, qui de variis
animæ vehiculis sæpe loquitur, quàm ab Ari-
stot. Et quando additur, quòd Plato de sola
hominis anima loquitur: respondeo, cumula-
tissimè à Platone animam in nutrientem, sen-
tientem, & ratiocinantem fuisse sæpè diuisam;
exactè omnem eius partem in Timæo, in lib.
de R. P. & alibi fuisse explicatam. Quòd si data
definitio soli animæ hominis videtur conue-
nire, id cōtingit duplici de caussa: primò, quo-

niam in homine omnis animæ gradus reperitur: secundò, quoniam verè, propriè, & absolutè anima ea sola est, quæ compos est rationis; reliquæ sunt vmbrae, idola, & vestigia animæ. Et dum postremò dicitur, motum esse accidens, & actum secundum: respondeo, actionem animæ, & motum secundum, qui corporum est, esse accidens, & secundum actum; at substantialem animæ numerum, qui ex se excitatur, & ratiocinatur, denotatum per numerum se mouentem, proculdubio esse substantiam, & actum primum, initium secundi; ad quem numerum se habet primus ille motus, tanquam affectio insequens naturam eius, & nobis patefaciens animæ conditionem.

De Animæ generatione.

CAP. VI.

PLato in Phædro, nedum asserit, sed etiam demonstrat animam esse ingentam; in Timæo abundè de animæ generatione verba facit; adeò, vt sibi constare non videatur. Philoponus in disputationibus contra Proclum, nititur apparentem contradictionem soluere inquiring, animam rationis compotem à mente, sola ratione distingui: ea enim, vt abiuncta, dicitur mēs, siue intellectus; vt iuncta corpori, dicitur anima: in prima consideratione est ingenta, in altera genita est cum generatione corporum. Fallitur vir hic sapiens: primò, quia, ex sententia Platonis, anima, nedum ratione, sed etiam

16,